

OB ZAKLJUČKU FRANCOSKO-ALŽIRSKIH POGAJANJ V EVIANU

SPORAZUM JE SKLENJEN, SEDAJ GA JE TREBA IZVESTI

Glavne točke dogovora: premirje, referendum, imenovanje začasnega izvršnega sveta, učinkovita zaščita francoske skupnosti, koristi Francije v Sahari - Sporazum pozdravila ogromna večina svetovne javnosti

V nedeljo popoldne so se v švicarskem mestecu Evianu uspešno zaključila dolga pogajanja med predstavniki francoske in začasne alžirske vlade. Na osnovi dosežene sporazuma so se v ponedeljek opoldne na vsem alžirskem ozemlju prenehale sovražnosti med francosko vojsko in oboroženimi oddelki Narodnoosvobodilne fronte, ki so trajale nič manj kot sedem let, štiri mesece in 18 dni.

Ta zgodovinski dogodek ni globoko odjeknil samo v Franciji in njeni bivši severnoafriški koloniji, temveč po vsem svetu, saj so sklenitev sporazuma in konec krvave vojne pozdravili številni državniki in ogromna večina svetovne javnosti.

Zgodovina zadnjih 7 let razsežne dežele ob Atlaškem gorovju je preveč znana in je ni treba danes opisovati. Zato bomo na tem mestu naše bralce raje kratko seznanili z vsebino dogovora, ki gotovo predstavlja odločilen korak na poti k dokončni rešitvi alžirskega vprašanja in k vzpostavitvi miru v tem važnem predelu Severne Afrike.

Listina o sporazumu, ki so ga sklenili Francozi in Alžirci, je zelo obširna, saj obsega nič manj kot 94 strani. Čeprav še ni bila uradno objavljena, se je iz uradnih krogov zvedelo, da poleg sklepa o prenehanju sovražnosti vsebuje tele glavne točke.

TRI MOŽNE REŠITVE

Obe prizadeti stranki sta se najprej sporazumeli, da bo alžirsko ljudstvo samo s svobodnim glasovanjem odločalo o lastni usodi. Razpisan bo torej referendum, pri katerem se bodo volivci morali izjaviti za eno izmed treh možnih rešitev alžirskega problema. Glasovali bodo lahko, ali za ohranitev sedanjega stanja (po katerem je Alžirija takorekoč del francoskega ozemlja), ali za neodvisno, a s Francijo, zlasti gospodarsko povezano Alžirijo ali pa za neodvisno in s Francijo v ničemer povezano državo.

Do izida referendumu bo Francija ohranila svojo suverenost nad vsem alžirskim ozemljem. Med tem časom bo francosko vladno v Alžiriji predstavljal visoki komisar (na to mesto je že bil imenovan diplomat in nekdanji minister v Mëndès-Francovi vladi Christian Fouchet). Visokemu komisarju bo stal ob strani začasni izvršni svet, ki bo sestavljen iz 12 članov in ki bo opravljal vse upravne posle. Njegova naloga je med drugim, da skupno z visokim komisarjem pripravi referendum in v ta namen

bo imel na razpolago posebne policijske oddelke.

SESTAVA IZVRŠNEGA SVETA

Francoska vlada je že imenovala tudi predsednika tega izvršnega sveta in za to mesto določila bivšega predsednika alžirske zbornice dr. Abderrhamana Farèsa, ki ga je v ponedeljek izpustila iz ječe, kamor so ga bili vtaknili, ker je bil osumljen, da sodeluje z Narodnoosvobodilno fronto. Imen ostalih članov sveta še niso objavili, vendar je znano, da so bili v ta organ imenovani trije Francozi iz Alžirije, trije predstavniki NOF in šest alžirskih domačinov, ki uradno niso vključeni v osvobodilno gibanje.

Najkasneje 20 dni po proglasitvi premirja bodo spuščeni na svobodo vsi vojni ujetniki in politični interniranci ter bo hkrati proglašena široka amnestija. Vsako nasilno dejanje, ki bi se izvršilo po premirju, bo kaznovano, za kar bo skrbelo posebno sodišče. Prebivalcem pa bodo ponovno zajamčene osebnostne in politične svoboščine.

Če bo izid ljudskega glasovanja odločil, naj Alžirija postane neodvisna, a kljub temu s Francijo tesno povezana država, bodo lahko vsi prebivalci Alžirije, če bodo želeli,

ohranili za nedoločen čas francosko državljanstvo (imeli bodo torej dvojno državljanstvo). V tem primeru se bodo smeli v kateremkoli trenutku naseliti v Franciji in bodo uživali ugodnosti, ki jih zakon predvideva za povratnike. Ta rešitev ustreza kot znano, De Gaullovi želji in v tej luči je treba zato gledati na to točko evianskega dogovora.

MANJSINSKA ZAŠČITA

Vsi pripadniki francoske manjšine v Alžiriji bodo tri leta po izidu referendumu uživali enake pravice kot vsi ostali Alžirci, čeprav bi ohranili sedanje državljanstvo. Zato bodo še nadalje vpisani v volilnih seznamih in bodo lahko tudi kandidirali na volitvah. Šele po treh letih pa bodo lahko postali polnopravni alžirski državljani in jim oblastva ne bodo smela odbijati novega državljanstva, čeprav bi se odločili, da ohranijo tudi francosko.

Francosčina in arabščina bosta uradna jezika tako v javni upravi kot na sodnih. Zajamčen je obstoj vseh sedanjih francoskih šol in zagotovljena je tudi pravica, da se smejo svobodno ustanavljati nove francoske šole.

OAS lahko le zavleče rešitev problema

V vseh voljenih organih je določeno število mest rezervirano za Francoze. Francoska manjšina bo imela tudi primerno število sodnikov. Zagotovljeno ji je namreč, da mora v sodnem zboru sedeti vsaj en francoski sodnik, vsakokrat kadar je obtoženec pripadnik francoske skupnosti. Francozi bodo seveda smeli svobodno in brez kakršnekoli diskriminacije izvrševati svoje poklice in voditi svoja industrijska ali trgovska podjetja. Oblastva ne bodo smela podržaviti ali razlastiti njihovega imetja, ne da bi jim dala primerno odškodnino. To velja tudi v primeru, da bi razlastitev bila potrebna zaradi javne koristi ali bila posledica agrarne reforme.

VOJASKA OPORIŠČA

Francija bo vsaj tri leta po izvedbi ljudskega glasovanja nudila Alžiriji gospodarsko in tehnično pomoč. Vsi državni uslužbenci in drugi nameščenci, ki bodo v službi na dan referendumu, bodo ostali na svojih mestih in jih alžirska oblastva ne bodo smela odpustiti, ne da bi se prej posvetovala s francoskimi vladnimi predstavniki.

Francija bo za 15 let ohranila veliko vojaško oporišče v Mers-el Kébiru, pet let pa bo obdržala več letališč. Francoska vojska — kakih 80 tisoč mož — pa ostane na ozemlju Alžirije še tri leta po ljudskem glasovanju. Francozi so si zagotovili tudi važne pravice v Sahari. Pri izkoriščanju tamkajšnjih petrolejskih vrelcev bodo imela prednost francoska podjetja, v puščavi pa bo Francija lahko nadaljevala svoje znanstvene poskuse.

Že iz tega bežnega pregleda lahko ugotovimo, da sporazum, sklenjen v Evianu, ne predstavlja prav nikake kapitulacije za Francijo, saj je De Gaulle zagotovil široke pravice tako francoski manjšini v Alžiriji kot Franciji sami, kar velja tudi v primeru, da bi Alžirci z referendumom izbrali tretjo rešitev, se pravi popolno odcepitev od Francije. V zameno za vse te pravice je Francija pripravljena, odpovedati se svoji vrhovnosti nad celotnim alžirskim ozemljem, to je priznati Alžircem pravico do lastne države, česar pa ne moremo pravza-

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 25. marca, ob: 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Le-pa Suzanica«, pravljica (Lelja Rehar), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Odmevi tedna v naši deželi; 17.00 Za smeh in dobro voljo (Ponovitev); 18.30 Obisk v naši diskoteki: »Dr. Teodor Sardoč« (Humbert Mamolo); 19.15 Nedeljski vestnik; 22.00 Nedelja v športu.

• **PONEDELJEK**, 26. marca, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Postni govori — dr. Angel Kosmač: »Jezus Kristus — sin božji«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Jaromir Weinberger: »Švanda dudak«, opera v dveh dejanjih. Približno ob 21.40 »Opera, avtor in njegova doba«.

• **TOREK**, 27. marca, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Sola in vzgoja — Anton Kacin: »Zakonsko soglasje — vir zdrave in pravilne vzgoje«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Slovenske Lavre — Martin Jevnikar: »Srečko Kosovel in Fanica Obidova«; 21.40 Koncert pianistke Giuliane Gulli — Robert Schumann: Fantazija v C-duru, op. 17; 22.05 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Aristide Briand in njegova doba, ob 100-letnici rojstva«.

• **SREDA**, 28. marca, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Italijanski operni pevci: »Ferruccio Tagliavini«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. M. Stare); 20.30 »Skrivnostni koncert«, radijska drama (Franco Enna - Desa Kraševac), igrajo člani RO; 22.00 Anton Bruckner: »Te Deum« za soliste, zbor, orkester in orgle.

• **ČETRTEK**, 29. marca, ob: 18.00 Radijska univerza — msgr. Jakob Ukmar: Iz zgodovine vesoljnih cerkvenih zborov — »Nauki Wiclifa in Husa«; 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja — Koncerti v Augusteu: »Zadnje obdobje 1925-1938«; 19.00 Sirmo obzorja — Izumi, ki so zblizali ljudi: »Brzjava« (Vinko Suhac); 20.30 Simfonični koncert. Približno ob 21.10 Književnost in umetnost — Josip Tavčar: Giorgio Bassani in njegova knjiga »Il giardino dei Finzi Contini«. Približno ob 22.05 Znanost in tehnika — Slavko Andree: Nobelov nagrajenec za fiziko Mössbauer.

• **PETEK**, 30. marca, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Skladbe sodobnih jugoslovanskih avtorjev — Ljubica Marić: Pesmi prostora. Zbor in orkester RTV Beograd vodi Zivojin Zdravković; 19.00 Postni govori — Dr. Franc Segula: »Jezus Kristus — Mesija«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Emilio De Marchi: »Carlisee iz Coronate«; 22.30 Moderna sonata — Karol Szysmanovski: Sonata št. 9 za violino in klavir.

• **SOBOTA**, 31. marca, ob: 13.30 Cvetice v lahki glasbi; 15.30 »Pomagaj si sam«, radijska igra (Roderick Wilkinson - Boris Mihalič), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — Nebesa, XX. spev. Prevedel A. Gradnik, pripravil B. Tomažič; 18.30 Jazz panorama; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Komorni zbor iz Celja; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

25. marca, nedelja: 3. postna
26. marca, ponedeljek: Emanuel
27. marca, torek: Janez Dam.
28. marca, sredo: Janez Kap. spozn.
29. marca, četrtek: Ciril
30. marca, petek: Janez Klimak
31. marca, sobota: Modest

Strah na pokopališču

V Reggio Emilia se je odigral na pokopališču te dni prizor pravega strahu. Iz enega groba so se čuli neprestano vzkliki živega bitja, ki mu nihče ni vedel razlage.

Precej velika gruča ljudi, zbrana okoli groba, je začela govoriti o živem pokopnem, posebno ker so pred dvema dnevoma zagrebli moža v grobu. Po telefonu so naprosili družino za dovoljenje, da bi smeli odkriti počivališče, in ko se je odprla iz njega pot rešitve, se je prikazal na njej črn maček, ki jo je pobrisal s krepkimi koraki v daljavo.

Sporazum je sklenjen, sedaj ga je treba izvesti

(Nadaljevanje s 1. strani)

prav smatrati za kdovekakšno koncesijo, ker bi Alžirci to pravico tudi proti volji Francije prej ali slej že tako izbojevali, in sicer ne samo s svojim junaškim političnim in revolucionarnim bojem, temveč ker tako zahteva tudi sedanji zgodovinski razvoj.

ZACETEK DRUGEGA OBDOBJA

Že v uvodu smo omenili, da se z dogovorom v Evianu zaključuje le prvo obdobje boja alžirskega ljudstva za državno neodvisnost. Sedaj se pa začne druga in morda še pomembnejša faza, ko je treba določila sporazuma izvesti. Pri tem morata tako francoska vlada kot alžirsko osvobodilno gibanje voditi računa tudi s tretjo silo, ki

se ni udeleževala pogajanj, a ki je vendar pri stvari prizadeta. To silo predstavlja OAS, tajna organizacija francoskih skrajnežev v Alžiriji in tudi v Franciji sami.

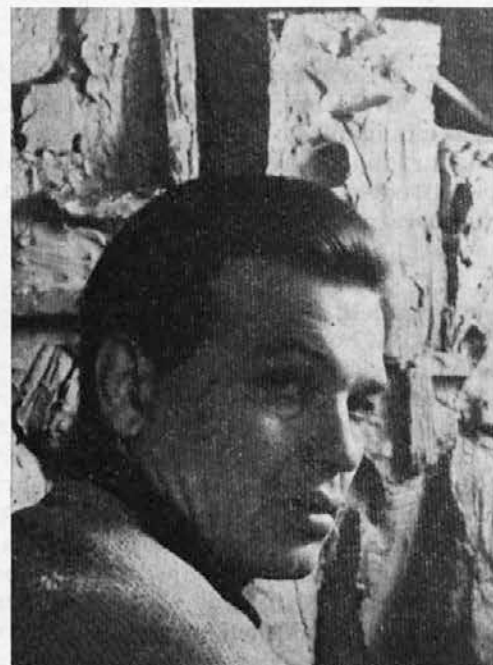
Ta je po proglasitvi premirja pomnožila teroristične napade v glavnih alžirskih mestih. Njen načrt je znan: z pozitivitvijo teroristične dejavnosti in s pokoli, ki jih izvršuje med alžirskimi domačini, hoče doseči, da se prično množični spopadi med francoskim in alžirskim prebivalstvom ter s

nemogočiti izvajanje evianskega sporazuma. Toda po mnenju večine političnih opazovalcev je vsa ta dejavnost že vnaprej obsojena na neuspeh. OAS bo lahko kvečjemu povzročila, da se ureditev razmer v Alžiriji nekoliko zavleče, kar bo zahtevalo nove človeške žrtve, nikakor pa ne bo mogla spremeniti toka zgodovine, to je preprečiti, da bi Alžirci dosegli državno neodvisnost.

Od francoske vlade in delno tudi od alžirskih voditeljev je sedaj odvisno, če se bo to zgodilo v kratkem in ne da bi to zahtevalo veliko število žrtev.

DA BO MLADINA POUČENA

V Kulturnem in umetniškem krožku v Trstu se je začel pred kratkim ciklus predavanj pod splošnim naslovom »30 let italijanske zgodovine«. Predavatelji naj bi objektivno ilustrirali in prikazali zgodovinsko obdobje od leta 1918 do leta 1948 in njegovo dramatično dogajanje. Prvo predavanje je imel profesor Nino Valeri. Govoril je o izvorih fašizma. Predavanje je bilo zelo dobro obiskano.

DRAGO TRŠAR

V četrtek 22. t. m., so odprli v novi galeriji »La Cavana« v Trstu (Via Cavana 1/a) samostojno razstavo slovenskega kiparja Draga Tršarja.

Drago Tršar spada med najboljše sodobne slovenske umetnike in je dobil že več mednarodnih nagrad, kot n. pr. zlato medaljo na lanskem razstavi Morgan's Paint v Riminiju. V katalogu ga predstavlja Zoran Kržišnik.

Zopet poka

V ponedeljek zjutraj so neznanci na Tirolskem blizu prelaza Stelvio spet pognali v zrak opornik za električni tok visoke napetosti. Opornik je stal na skoro nedostopnem mestu, kjer je sedem metrov snega. Šele s helikopterji so odkrili, kje se je izvršil atentat. Škode pa ne bodo mogli popraviti, dokler ne bo cesta na prelaz prosta za prevoz težkega opornika. Medtem bo pa dosti električnih central v Lombardiji brez toka in je zato škoda zelo velika. Italijanska oblastva se boje, da je to le začetek novih atentatov na Južnem Tirolskem.

SLOVENSKI AKADEMSKI KLUB »JADRAN«

priredi 14. in 15. aprila izlet za študente v Maribor, na Pohorje in v Ptuj. Vpisovanje traja do 30. marca vsako sredo, četrtek in petek od 19. do 20. ure v ulici Geppa 9/I.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Franciška 20 - Telefon 29-477

Ženevska konferenca za razorožitev

V Ženevi se nadaljuje konferenca za razorožitev, ki se je udeležujejo predstavniki 17 držav. Doslej ni bil dosežen noben napredek, čeprav se zdi, da se je prav v zadnjih dneh ozračje, v katerem potekajo dela, nekoliko izboljšalo. Opazovalci predvsem opozarjajo na sovjetski predlog, naj bi se pogajanja za prekinitev atomskih poskusov nadaljevala med štirimi atomskimi silami. Gre dejansko za nadaljevanje dela, ki ga je do letošnjega januarja opravljal poseben odbor velesil in ki se je razšel prav po sklepu sovjetske vlade.

Precejšnja pozornost je vzbudil tudi govor britanskega zunanjega ministra Homa. Ta je v torek govoril o »sistemu minimalnega nadzorstva« tako glede na jedrske poskuse kot na splošno razorožitev. S tem

se je nekoliko oddaljil od ameriškega predloga o nadzorstvu, kar je gotovo znak dobre volje za dosego sporazuma. Lord Home je poudaril, da je treba nadzorovati predvsem tisto orožje, ki ni bilo uničeno, kajti le s tem orožjem se države vojskujejo. Izjavil je nadalje, da bi v kontrolnih komisijah morali sodelovati predstavniki nevtralnih in nevezanih držav, katerim bi ne mogel nihče očitati, da izvršujejo kako vohunsko dejavnost.

V torek je govoril tudi indijski obrambni minister Krišna Menon, ki je izjavil, da zagovarja njegova vlada stališče, da sta razorožitev in nadzorstvo nedeljivi. Poudaril je nadalje, da je treba sestaviti načrt razorožitve, kar naj se doseže v nekaj letih, toda v eni sami etapi.

Po prvem tednu pogajanj mnogi sodijo, da vendarle obstaja rahlo upanje, da se bo v tem važnem vprašanju dosegel določen napredek.

Volitve v Sovjetski zvezi

V nedeljo so bili poklicani volivci v Sovjetski zvezi k volivnim skrinjicam. Približno 140 milijonov volilnih upravičencev je moralo voliti poslance v vrhovni sovjet ali parlament. 1437 poslancev, to je 59 več kot doslej, je porazdeljenih na dve zbornici. Skupni sovjet jih ima 792, sovjet narodnosti pa 645. Volitev se je udeležilo 99,95 odstotka volivcev; tistih pet stotink odstotka je bilo menda bolnih. Samo po sebi se razume, da so vsi oddali glasove za vladne kandidate, ker so na glasovnicah že tiskani po dve imeni za vsak okraj. Nasprotnih kandidatnih list ni.

Draginja in hrana

Mednarodna organizacija FAO, ki proučuje prehranjevalne razmere človeštva, je prišla do presenetljivih zaključkov, kar se tiče Italije. Ugotovila je, da za hrano dosti izdamo, a kljub visokim izdatkom slabo jemo. V zadnjih dveh letih si sicer more italijanski državljani privoščiti nekaj več za vsak dan potrebnih kalorij, a še vedno premalo. Povprečno zaužije italijanski državljani 2756 kalorij, medtem ko jih Angleži lahko 3930. V drugih evropskih državah jih tudi imajo več na razpolago kot mi.

Nasprotno pa je cena živil v Italiji višja kot drugod. V vseh zapadnoevropskih državah izdajo za prehrano 33 odstotkov dohodka. V srednji Italiji in pri nas pa potrošimo 48 do 50 odstotkov plače samo za hrano. Polovico zaslužka!

Papeški konzistorij

Na praznik svetega Jožefa je papež Janez XXIII. sklical kardinale na tajni konzistorij ali posvet. Uradno jim je naznanil, da je imenovanih deset novih kardinalov. Med temi je tudi papeški nuncij v Španiji msgr. Antoniutti, ki je po rodu Furlan. Kardinalski zbor šteje sedaj 87 članov, izbranih iz 32 narodov. Trije kardinali so še »in pectore«, to se pravi, da jih je papež že določil, a si njih proglašitev še pridržuje. Ugibajo, da so ti trije iz držav za »železno zaveso«. Eden naj bi bil zaprti nadškof Beran, drugi pa litvanski nadškof Slipyi, ki je tudi v ječi. Papež namerava razširiti število kardinalov na sto in ne samo na 70, kakor je določil Sikst V. leta 1586. V drugem delu nagovora je papež obsojal preganjanje ali omejevanje verske svobode v komunističnih državah.

Peron spet zmaguje

Nedeljske volitve v Argentini so marsi koga iznenadile. Pokazale so namreč, da ima bivši diktator Peron, ki živi zdaj v Madridu, še dosti zvestih pristašev v domovini. Pri prejšnjih državnoborskih volitvah so oddali bele glasovnice, pri teh so si pa priborili kar 43 poslancev, vladna stranka predsednika Frondizija jih je pa zgubila 27. Vseh poslancev je 192 in je zatoj vlada v nevarnosti, da pade, zlasti še ker so v glavni pokrajini Buenos Aires peronisti v večini.

Vmes pa je že posegla vojaška stranka, ki zahteva od vlade, naj na podlagi ustavnih členov razveljavi peronistične glasove. Delavski sindikati pa groze s splošno stavko, ako bi se to res zgodilo. Peron je izjavil časnikiarjem v Madridu, da je pač ljudska volja, če ga kličejo nazaj na oblast.

OAS - žensko častihlepje, škorpioni in pantere

Približuje se ura, ko bo tudi za nesrečno Alžirijo začela doba miru. Od 1. novembra 1954 dalje poji peščena tla te afriške dežele kri devetih milijonov domačinov - Arabcev in enega milijona francoskih priseljencev. Naselili so se v treh velikih mestih Alžiru, Oranu in Constantini in v rodovitnih severnih dolinah po letu 1830, ko je Karel X., ki leži zdaj mrtev v burbonski grobnici na goriški Kostanjevici, poslal armado pod maršalom Bugeandom, ki je pregnala z Atiaškom gora roparskega poveljnika Abd-el-Krima.

V sedmih letih hudih bojov med puščavskimi sipinami in v gorskih soteskah je zgubilo življenje 141 tisoč domačinov in 17 tisoč 250 Francozov. De Gaullova Francija in alžirska Osvobodilna fronta skušata zdaj zakopati meč in železo prekovati v miroljubni plug.

Vsi se pa zaskrbljeno sprašujejo, kako bo na te napore odgovorila OAS. Te tri črke so začetnice besed »Organisation de l'Armée Secrète« ali organizacija tajne vojske. Nastala je v februarju 1961 z namenom, da prepreči pogajanja z Arabci in onemogoči ustanovitev svobodne alžirske republike, v kateri bi imeli domačini prvo besedo. Slepota nacionalno sovraštvo je botrovalo krvavemu sporu med francoskimi kolonialisti in domačini.

OAS, ki je zbrala v svoji močni organizaciji vse elemente, od nemških esesovcev skritih v tujski legiji, do domačih fašistov, je zagrozila celo Parizu, da bo prevzela vladno, če bo popuščala Arabcem.

Ni še čas za copate

Leta 1960 je izbruhnila v Alžiru revolucija barikad. Vžgala sta jo kavarnar José Ortiz in bivši poslanec Lagaillard proti predsedniku De Gaulleu, ki je oznanil premirje v Alžiriji. Revolucija je bila zatrta. Ortiz je pobegnil v Španijo, Lagaillard se je pa znašel v pariški ječi. Malo časa je jedel ričet, kajti policija, ki je že bila povezana z upornimi kolonialisti, ga je spustila na prosto. Iz Španije je z Ortizovo pomočjo zbral v podtalno organizacijo trgovce in uradnike v Alžiriji, nezadovoljne častnike, dezertarje iz legije in študente. Manjkala pa je še vojaška glava.

Tudi ta se je našla, ko je mlada, lepa in neizmerno častihlepna Lucija, žena generala Salana, nekega jutra očitala možu, naj ga bo sram, če se pusti upokojiti. »Si še premlad, da bi obul copate,« je bliskala s črnimi očmi šestdesetletnemu možu Raoulu, ko ji je med zajtrkom prebral brzojavko, da ga je De Gaulle upokojil. Njega, ki je zvesto služil Franciji kot vrhovni poveljnik v Indokini, ki je 1956 postal načelnik armade v

Alžiriji in je vročokrvne kolonialiste tako krotil, da so z »bazooko« streljali nanj. Upal je na povišanje, ne v pokoj. Zbadljivka lepe ženske ga je pahnila v nasprotni tabor, kjer je vojaško organiziral udarne oddelke proti uradni Franciji in Arabcem. Z generali Challejem, Zellerjem in Jouhaudom je v aprilu l. 1961 zanetil drugo revolucijo v Alžiriji, proglasil ločitev Alžirije od Francije in zagrozil, da bodo njegovi oddelki s čeladami, ki so prvič nosile tri črke OAS, korakali nad Pariz. Od vseh strani so drveli pristaši pod Salanov trioglati črni prapor. Pevsod je odmevala nacionalistična bojna himna »Pesem Afrikancev«. Kdor se ni zlepa pokoril ukazom tajne armade, se je moral udati, ko so začele pokati bombe iz plastike. Revolucija je bila spet zatrta v krvi in moriji. Salan je pobegnil v Španijo. Boj med kolonialisti in domačini je zavzel prav nečloveške oblike.

Tajna armada je rastla. Skrajneži so v njej prevladali, ko so se zlijali vanjo vsi močujoči nacionalistični oddelki. Tedaj, to je avgusta 1961 je general Salan oznanil po radiu iz svojega skrivališča, da prevzema vrhovno poveljstvo alžirske armade. To je pomenilo vojno napoved samemu De Gaulleu.

Roke za kulisami

Nad vso Francijo je legla senca nevidne zarote. Celotno ministrstvih, pri policiji in v sami predsednikovi palači je imela OAS

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tržaškega

Zgonik:

ODOBRILI SO OBČINSKI PRORAČUN

Na redni seji zgoniškega občinskega sveta, ki je bila v soboto, je župan Pirc poročal, da na osnovi ljudskega štetja z dne 15. oktobra 1961 ima zgoniška občina 1315 prebivalcev. Se pravi enega prebivalca manj kot pri ljudskem štetju leta 1951. Župan je zatem poročal o svojem obisku pri generalnem komisarju dr. Mazzi, katerega je naprosil, naj posreduje, da bi država nakazala občini 4 milijone 500 tisoč lir izrednega prispevka za ureditev občinskih poti. Naprosil ga je tudi, naj posreduje, da se uredi vprašanje zemljiške knjige, ki se nahaja v Sežani, ter da se v Zgoniku ustanovi slovenska kmetijska šola. Generalni komisar je izjavil, da se za to zadevo zani- ma in da sedaj čaka mnenje šolskega skrbništva.

Javna dela

Odbornik Cibic je nato poročal, da je bilo v gospodarskem načrtu 1961-62 občini nakazanih skupno 8 milijonov lir. Od te vsote bodo 5 milijonov potrošili za ureditev cest v Samatorci in njeni bližini. Dva milijona pojmeta za razširitev vodovodnega omrežja, en milijon pa bodo potrošili za popravila šole v Saležu in Zgoniku in za nekatera dela v zgoniški cerkvi.

Ustanova Selad sedaj gradi poslopji v Briščikih, ki bosta služili za jamarski muzej.

Svet je nato imenoval posebno 7-člansko komisijo za pravilnejše odmerjanje občinskih davkov in izvolil nove predstavnike v Zdravniški, živinozdravniški in tehnični konzorcij, v konzorcij za trošarino in v konzorcij Kraškega vodovoda.

Nad 20 milijonov primanjkljaja

Končno je župan obrazložil osnutek proračuna za tekoče leto. Poudaril je, da se letos predvidevajo približno enaki dohodki kot lani, medtem ko so izdatki nekoliko večji. Proračun izkazuje 10 milijonov 193 tisoč lir dohodkov in okrog 31 milijonov izdatkov.

Po daljši razpravi je svet soglasno odobril predloženi proračun, ki predvideva 20 milijonov in 800 tisoč lir primanjkljaja. Za njegovo poravnavo bodo zaprosili za državni prispevek.

Protest

V začetku seje je svet na predlog svetovalca Justa Pegana sklenil protestirati, ker so neznan zlikovci nedolgo tega premazali table z dvojezičnimi napisi ob vhodih v nekatere vasi zgoniške občine. Svet je ob tej priložnosti zahteval od oblastev, naj preprečijo, da bi se takšna sramotna dejanja še kdaj ponovila.

Ricmanje:

LETOŠNJE JOZEFOVANJE

Lepo vreme je na Jožefovo privabilo v našo vas izredno veliko množico Tržačanov in prebivalcev iz bližnje in daljne okolice. Na svoj račun so prišli zlasti gostilničarji in osmice, v katerih so točili pristno domačo kapljico. Stara navada se je torej tudi letos ohranila, čeprav so nekateri ugotovili, da med gosti ni bilo mnogo mladine, kar pomeni, da le srednji in starejši rod še nekaj dà na stare običaje.

Nabrežina:

S SEJE OBČINSKEGA SVETA

V torek se je v Nabrežini sestal občinski svet. Župan je najprej sporočil, da je bila z odlokom ministrstva za turizem ustanovljena krajevna ustanova za tujski promet s sedežem v Sesljanu. Svoje prostore bo imela v stavbi, ki jo v tej vasi gradi Selad. Kakor hitro bo omenjeni odlok objavljen v Uradnem listu, bo prefekt verjetno imenoval komisarja z nalogo, da izvrši pripravljalna dela za pričetek rednega poslovanja nove ustanove.

Zatem se je svetovalec dr. Floridan zanimal, kako potekajo dela za premestitev nabrežinske industrijske šole v novo stavbo, ki je bila prvotno namenjena za Dom onemoglih. Zahteval je nadalje, naj občina posreduje, da preneha komisarska uprava šolskega patronata, češ da je današnje stanje nezakonito.

Župan je pojasnil, da za preureditvena dela v bivšem Domu za onemogle ima občina na razpolago tri milijone lir in da bo začela s preureditvenimi deli, kakor hitro bo šolsko skrbništvo odobrilo zadevni načrt. O šolskem patronatu pa je dejal, da bo občina ponovno zahtevala, naj se vzpostavi zakonito stanje.

Nato je svet po daljši razpravi sklenil, dati na razpolago do 31. decembra t. l. in proti odškodnini občinske ambulante zdravnikom, ki zdravijo zavarovance INAM-a in ki so zaprosili za te občinske prostore. Sledila je tajna seja, na kateri so svetovalci razpravljali o spornem vprašanju glede razmejitvene črte na področju Liserta med občinama Devin - Nabrežina in Doberdob. Razprava o občinskem proračunu pa je bila zaradi pozne ure odložena na prihodnjo sejo, ki bo v ponedeljek, 26. t. m.

Devin:

SMRT ZAVEDNEGA DOMACINA

V četrtek prejšnjega tedna je v tržaški bolnišnici umrl naš domačin Riko Pahor. Pokojnik je bil mizar in je rad tudi ribaril. Živel je sam v lastni hišici in smrt ga je pobrala, ko mu je bilo 65 let. Z njim sta naša vas in bližnja okolica zgubili moža vedrega značaja in zavednega Slovenca, ki se je vse svoje življenje zanimal za usodo našega ljudstva. Naj v miru počiva v domači zemlji.

DE CASTRO O SAMOUPRAVNI DEŽELI

V dvorani italijanskega liceja »Dante Alighieri« je v torek predaval vseučiliški profesor in bivši politični svetovalec pri ZVU v Trstu Diego De Castro o vprašanju samoupravne dežele Furlanije-Juljske krajine. Predavatelj je v glavnem poudaril, da bo ustanovitev dežele učinkovito pripomogla k izboljšanju tržaškega gospodarstva. Poleg tega je zavrnil trditve, ki prihajajo iz misovskih in desničarskih vrst, češ da se bo v samoupravni deželi povečala »slovenska nevarnost«. V tej zvezi je dejal, da je ta strah prazen, ker Slovenci v okviru dežele ne bodo predstavljali niti 3 odstotke skupnega prebivalstva.

V razpravo so posegli predstavniki raznih političnih skupin, med njimi misovski

poslanec Gefer-Wondrich, liberalec Furlani, socialni demokrat Cesare in demokristjan Botteri. Prva dva sta seveda z neprepričljivimi argumenti pobijala predavateljeva izvajanja, medtem ko sta Cesare in Botteri opravičevala ustanovitev dežele.

Njuna izvajanja je motila skupina misovskih pristašev, s čimer je predvsem ponovno dokazala svoje sovraštvo do svobodne in demokratične razprave.

NENADNA SMRT SLOVENSKEGA TRGOVCA

V sredo popoldne je zadet od srčne kapi iznenada umrl 64-letni Ivan Lisjak, bivši lastnik znane kavarne »Cellini« v istoimenski ulici v Trstu. Ko se je nahajal v neki trgovini v ul. Fabio Severo, mu je nenadoma postalo slabo. Poklicali so zdravnika, kateremu pa žal ni preostalo drugega, kot da ugotovi smrt, ker je bolniku odpovedalo srce.

Naj pokojniku, ki je bil sposoben trgovec in zaveden Slovenec, sveti večna luč. Hudo prizadeti družini in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

Ob nenadni smrti našega zvestega naročnika g. Ivana Lisjaka izrekata uredništvo in uprava Novega lista iskreno sožalje gospe soprogi, sinu in ostalim sorodnikom.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

prideli v soboto, 24. t. m. ob 21. uri in v nedeljo, 25. t. m., ob 17. uri

premiero

Dario Fò

»ARHANGELI IN AVTOMATI«

Komedija v treh dejanjih

Prevedla: Lelja Rehar-Sancin — Scenograf: Jože Cesar — Kostumograf: Ružica Fanelli — Glasba: Fiorenzo Carpi — Režiser: Anton Marti, kot gost

Predprodaja vstopnic v Tržaški knjigarni od četrta dalje ter eno uro pred pričetkom predstave v baru Moscolin (nasproti Avditorija).

Beneška Slovenija

ČEDAD

V Čedadu in po okoliških vaseh so ljudje opazili, da neka roka odpira njih pisma in pošne pošiljke. Posebno piko so neznanci imeli na pisma, ki so jih izseljenci pošiljali iz tujine. V marsikaterem pismu so tičala tudi denarna nakazila ali težko prisluženi bankovci. Taki so kaj radi izginjali iz ovojnic, čeprav so domačini začudeni brali v pismih: »Tukaj vam pošiljam...« Nekateri so zadevo naznanili orožnikom, ki so začeli preiskovati, kam se zgube denarne pošiljke. Po dolgem času so res odkrili dva nepoštenjakoviča. Prvi je poduradnik Gerometta na pošti v Čedadu, drugi pa je Di Giorgio, sprevodnik železnice v Čedad. Ta je bržkone že na vožnji pregledal, katera pisma so bolj obilna, nakar je obvestil svojega pajdaša, da sta potegnili ven, kar je bilo boljšega in potem lepo pismo spet zalepila. Zdaj pa premišljujeta v zaporu, kaj se pravi odpirati tuja pisma.

BRDO

Pijanost ni lepa reč, navadno pa še tudi precej škoduje. To staro resnico je na lastni koži preizkusil tudi vinski bratec Dominik Frate. doma z Gorjanov. Te dni se bo moral zagovarjati pred sodniki, ker

PRORAČUN GORIŠKE OBČINE

Goriški občinski svetovalci so že razpravljali o proračunu za tekoče leto. Omenjamo nekatere zanimive postavke, ki se tičejo šolstva in javnih del. Izdatki goriške občine za šole bodo presegli 89 milijonov lir, kar znaša 7,5 odstotka vseh občinskih dohodkov. Poleg raznih popravil šolskih poslopij je v načrtu tudi zgradba osnovne šole v novem naselju ob pevmškem mostu. Proračun za njo znaša 30 milijonov lir. V istem naselju bo občina gradila tudi otroški vrtec za 25 milijonov lir. Drugi otroški vrtec bo pa stal na križišču pri ločniškem mostu ali »pri Madonini«, zanj znašajo izdatki 21 milijonov.

Občinska uprava namerava preurediti tudi odtoke greznic, kar bo stalo okoli 40 milijonov lir, najetih s posojilom. Začela se bodo tudi dela za pokritje živilskega trga na debelo, kar je v resnici zelo potrebno. Občina bo hkrati dala poseben prispevek dveh milijonov lir za ustanovitev študijskega središča za preiskovanje radioaktivnosti.

Načrtov bi bilo potrebnih še dosti drugih. Marsikaterega popravila so potrebna tudi poslopja in učilnice slovenskih srednjih šol. Pri tej postavki se pa seveda izgovarjajo, da ni potrebne denarja v občinski blagajni.

PEVMA

Naša vas ali pravzaprav že predmestje je Gorici tik za hrbtom. Kljub tej neposredni legi smo pa od mesta tako oddaljeni, kot so morda kake Jazbine. Prometnih zvez z mestom nimamo namreč skoro nobenih. Še pred letom smo imeli dobre zveze z avtobusi, zdaj pa imajo takšen vozni red, da ljudem malo ali nič ne služijo. Če je kdo v sili in potrebi, je večkrat prisiljen poklicati javnega izvoščaka in plačati za vožnjo po 600 lir. Pritožbe, da imata prav Pevma in Oslavje najslabše zveze z mestom, se ponavljajo že dolgo časa. Ali res ne morejo prevozna podjetja preurediti voznega reda, ki bi ustrezal občinstvu?

- Kanalska dolina

je razsajal v Sinikovi gostilni v Brdu. Že kasno je stopil v gostilno na odvisni kozarec pijače. Gostje so poslušali televizijsko oddajo, Dominik je pa tako na glas govoril da je ljudi motil. Gostilničar ga je pozval naj miruje, a ta je še bolj povzdignil glas. Pristopila sta dva orožnika k pijanemu sitnežu. Namesto da bi ubogal moža postave, pa ju je še nahrulil in žalil. Pozneje se je sicer izgovarjal, da je tega kriva pijanost, a mu ni nič pomagalo.

KLUŽE

Že nekaj tednov kaj rado gori po gozdovih ob Beli. Navadno je tega krivo suho in vetrovno vreme, toda če kdo ne odvrže cigaretnega ogorka, se ogenj sam po sebi ne vname. Zdi se, da potikajo ogenj tudi zločinske roke, bodisi iz zlobe ali pa iz hudobne objestnosti. V nedeljo so goreli gozdovi po strmih pobočjih od Kluž do Dogné. Po celodnevem gašenju so domačini in vojaki udušili plamene. Našli so pa med suhljadjo tudi v bencin namočene cunje, kar da misliti na zlobne namene. Škode je precej milijonov, zlasti ker so v tistem psu pred kratkim zasadili mlada drevesa za pogozdovanje.

Skrajni čas bi bil, da bi tudi oblastva posegla vmes in ustregla občinarjem.

PODGORA

Določena razposajenost naše mladine je prišla že kar v modo. Ne opaža se pa samo pri bolj odraslih fantih in dekletih, ampak tudi pri dečakih, ki uganjajo vse mogoče vragolije. Pri nas je že prišlo kar nekam v navado, da z vsemi mogočimi pračami in puškami pobijajo ptičke. Dokler gre za kake škodljivce, naj še bo, toda pobijajo vse, vprek tudi siničke in druge ptičke, ki so koristne, ker ugonablajo raznovrsten mrčes. Take pobiče bi morali malo zastrašiti in starši bi morali prijeti tudi leskovo šibico v roke. Veliko bi lahko vplivalo tudi učitelstvo s primernim poukom, naj se koristne živali, tudi če so s polento dobre, ne pobijajo za zabavo.

Z našo »pašarelo« je še vedno vse pri starem. Pred nekaj dnevi so geometri sicer nekaj merili. Menda bodo odpravili nekatere cestne ovinke, kar bi tudi ne bilo napak.

SOVODNJE

Živimo v demokratični dobi, ko bi morala vsa nacionalna nasprotja prenehati že sama po sebi, vsaj tako pravijo. Vedno bolj se poudarja potreba sodelovanja zlasti na gospodarskem polju. Vendar v določenih krogih teh dejstev ne marajo upoštevati.

Prav zadnje dneve je bil premeščen z glavne carinarnice v Gorici podravnatelj Franc Rojec, ki je naš domačin iz Sovodenj. Poslali so ga v Fortezzo na tirolsko mejo. G. Rojec je bil za svoje mesto zelo sposoben, posebno zato ker pozna več jezikov. Na carinarnici v Gorici ni sedaj uradnika, ki bi znal slovensko in hrvaško, kar je posebno za carinske in trgovske posle ob meji nujno potrebno. Samo en nameščenec je še, kateri pozna za silo nemški jezik. Premestitev sposobnega uradnika se nam zdi zelo neumestna ne samo iz kakega narodnega vidika, ampak še bolj iz gospodarskih razlogov.

OSLAVJE

Kadar vleče huda burja s Trnovske planote, jo Oslavci, posebno tam okoli spomenika prav dobro čutijo. Še bolj pa je preizkusil njeno moč prejšnjo sredo upokojenec Darko Prinčič s Koštabona. Ko je zapihalo, ga je sunek tako močno treščil z vozila na asfalt, da se je prav nevarno potolkel na kolenih. Sosed Prinčič, ki je oče štirih otrok, med njimi so tudi trojčki, se je malo časa tega moral zdraviti v bolnišnici. Zdaj mora spet iskati zdravja v njej.

Na Jožefovo je bilo po naših gričkih precej živo. Sončni popoldan je privabil precej izletnikov, ki so si že upali po pri-sojnih rebrih južinati kar na travi. Proti večeru je pa spet potegnil veter, ki je družbe pregnal v gostilne in osmice.

TRŽIČ

Okoli Tržiča ne manjka prostora, kjer bi se lahko razvila različna industrijska podjetja. Od nove štivanske papirnice pa do mesta se širi velikapska močvirna nižava, ki je bila že v Avstriji znana pod imenom Lisert. Parcele nosijo tudi pristna do-

12 Goriške

mača imena. Še pred petdesetimi leti je bila večina Liserta posejana z rižem. Zaradi komarjev in v strahu pred malarijo so začeli močvirje po malem izsuševati. Dela so pa vedno iz enega ali drugega vzroka prekinjali.

Zdaj so pa začeli znova. Po načrtu nameravajo pridobiti iz močvirja 115 ha trdne zemlje, kjer bodo stala nova industrijska podjetja. Dela bodo trajala dve leti, ker je treba navoziti z bližnjih kraških reber nič manj kot 800 tisoč kubičnih metrov kamena, da se bo dvignil svet v močvirju za en meter in petnajst centimetrov nad morsk gladino. Pridobitev novega tovarniškega okrožja bo velikega pomena za Tržič in vso okolico.

V občinskem svetu so razpravljali še o drugem načrtu za gospodarski dvig tržiške občine. Na drugem koncu mesta, na sedaj pusti obali imenovani »Giarette«, nameravajo urediti kopališko plažo, kot je v Gradežu ali Jesolu. Kopališko obrežje bi bilo dolgo več kot en kilometer. Tu bodo stali, vedno le še po načrtih, moderni hoteli, vile in počitniške hišice. Za načrt se zanimajo tudi tuje turistične družbe.

ZASLUŽEN POKOJ

Prejšnji teden je najstarejši cerkovnik v Gorici Franc Turel zadnjikrat prižgal sveče v cerkvi pri Podturnu ter pobiral darove v puščico. Doma je v goriški grajski mestni četrti. Zanimivo je, da se je za bistrega fanta, ki je hodil streč k maši v stolnico, zavezal tedanji stolni župnik, poznejši nadškof Sedej. Omogočil mu je šolanje, da je postal uradnik in je odprl pri svetem Roku tudi trgovino.

Ves čas je pa opravljal tam tudi cerkovniško službo, bolj iz notranjega nagiba kot za denar. Zdaj pa jih je »gospod Francili« učakal devetinsedemdeset in je moral pustiti cerkev mlajšim močem.

KRMIN

Veter in suho vreme ne vplivata slabo samo na zdravje in prehlade, marveč povzročata tudi drugo škodo. Od različnih strani se čuje, da se vnema suhljad in da gori v hostah, če neprevidnež odvrže na tla le majhen ogorek cigarete. Tako je hud veter pripomogel, da je v Žeglem iz majhne ognja zaplapolal precejšen požar. Zgoraj je hlev posestnika Erzetiča. Goriški gasilci so se morali pošteno truditi, da so po dveurnem delu obvarovali vsaj bližnjo hišo. Posestnik pa je kljub temu imel več kot milijon lir škode.

NOV ZVON

V nedeljo zjutraj so verniki na Travniku opazili sredi ladje na lepo okrašenem podstavku velik, nov zvon. Prelili so ga iz dveh manjših in ga z darovi vernikov še povečali. Popoldne po večernicah ga je apostolski administrator Ambrosi posvetil in ga krstil na ime »Kraljice miru«.

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo Strokovne šole v Gorici sporoča, da bo v nedeljo, 25. marca, ob 10.30 v šolskih prostorih v ulici Randaccio roditeljski sestanek, na katerem se bo razpravljalo o uspehu dijakov in o ukrepih za njihovo plodovito učenje. Zato vabi ravnateljstvo šole na ta sestanek vse starše, ki imajo na njej svoje otroke.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kaj je novega v poljski kulturi?

Ali se je vzdusje v poljskem kulturnem življenju po razpustu varšavskega kulturnega krožka »Krivi krog« kaj spremenilo? Kot običajno na Poljskem, je izhod, ki so ga našli varšavski izobraženci, že viden. »Krivi krog« je dobil nove prostore, njegova avantgardistična galerija je spet odprta pod novim imenom »Galerija za moderno umetnost« in je ostala na Glavnem trgu v starem mestu; v njej so sedaj odprli ameriško razstavo »Frank-Lloyd-Wright«.

Če je sploh mogoče govoriti o kaki liniji v poljski kulturni politiki, se ta vsekakor ni vidno spremenila. Tudi dejstvo, da je prevzel kulturni oddelček v centralnem komiteju, namesto Edvarda Ochaba, ki trpi na očesni bolezn, Rihard Strzelecki, ne bo prineslo najbrž nikakih sprememb. To lahko razberemo sedaj iz izjave, ki jo je dal partijski tajnik Zveze poljskih slikarjev in kiparjev, Julius Krajewski, časopisu »Zycie Warszawy«. Krajewski je bil v stalinovski dobi eden glavnih predstavnikov tako imenovanega »socialistično-realističnega« slikarstva, prav tako njegova žena, ki je pa medtem prešla v abstraktno smer.

Krajewskega so sedaj vprašali kot funkcionarja partije za umetnost, kaj meni o vplivu komunistične partije na varšavsko okolje likovnih umetnosti

v stalinovskem času. Krajewskijev odgovor se je glasil: »Da, to so bili težki časi. Danes je popolnoma drugače. Mi razpravljamo, vendar te razprave ne vodijo v razdvojenost in tudi ne v slepo ulico. Danes smo namreč za strpnost in za spoštovanje lastnih nazorov vsakega umetnika. Ti nazori so vprašanje njegovega lastnega prepričanja, njegovega pojmovanja umetnosti. Naša razprava temelji na tej podlagi. Mi sicer nikakor ne zavračamo načelnega pojmovanja partije o umetnosti, po katerem mora biti umetnost blizu ljudstvu in povezana z vsakdanjim življenjem delavca, vendar nečemo nikomur vsiljevati nazorov, ki nasprotujejo njegovemu prepričanju. Umetnostna problematika v njeni današnji širini ima prostora za vse smeri, za različne oblike izraza. Če bi hoteli mi ukazovati, da mora umetnina biti taka in taka, bi umetnost obubožala. Seveda si le težko predstavljamo razvoj abstraktno umetnosti kot umetnost za množice, še težje pa kot edino možno obliko umetnosti. To vodi v slepo ulico. Vendar tudi ne moremo zanikati potrebe iskanja novih umetnostnih izrazov!«

Taki nazori komunističnega funkcionarja niso na Poljskem nič redkega. V drugih deželah vzhodnega bloka bi jih seveda zaman iskali.

Program „Gledališča narodov“

Objavili so točen program za letošnjo sezono pariškega Gledališča narodov, ki se bo začela 27. marca, na svetovni dan gledališča, z gala predstavo v Teatru na Elizejskih poljanah v Parizu. Prvi del tega večera bo obsegal izjave živčih in pokojnih kulturnih osebnosti. Govoril bo tudi francoski minister za kulturo André Malraux. Po odmoru bo atensko Narodno gledališče izvajalo Evripidovo, le redko uprizorjeno delo, »Feničanke«.

Letos ima Gledališče narodov na razpolago, poleg Teatra na Elizejskih poljanah in gledališča Sara Bernhardt, tudi mali Theatre de Lutec. V letošnji sezoni bodo sodelovali ansambli iz 23 držav. Najmanjša skupina prihaja iz Čila. Ta bo uprizorila igro »El Prestanista« Ferdinanda Josseauija. To je »oneman show« kot se temu pravi, in v njej igra igralec Raul Montenegro štiri različne vloge, pri čemer menja kar trikrat barvo oči. Največje prese-

nečenje pa prihaja iz Afrike: to je dvorno gledališče iz Dahomeya, v katerem vodi balet princesin sin zadnjega dahomejskega kralja.

Leto 1962 je bogato jubilejno leto in tako Gledališče narodov ne bo pozabilo Pirandellove 25-letnice in 50-letnice Strindbergove smrti ter 400-letnice rojstva Lope de Vege. Za to bodo poskrbeli: »Teatro stabile« iz Genove, »Kungligen Dramatiska Teatern« iz Stockholma in »Teatro Maria Guerrero« iz Madrida, ki pomeni za špansko prestolnico isto kot Comédie Française za Pariz. Skupno bodo letos priredili 135 predstav, medtem ko so jih lani 112.

— • —

NI PORNOGRAFSKI

Vrhovno sodišče v Kanadi je odločilo, da roman »Ljubimec lady Chatterley« ni pornografsko delo, in je s tem razveljavilo vse prejšnje prepovedi o prodaji tega romana v Kanadi. Lani junija je dal namreč neki sodnik zapleniti v treh knjigarnah v Montrealu mnogo izvodov tega slovitega Lawrenceovega romana in prepovedal njegovo prodajo v vsej deželi Quebec.

POPRAVEK

V članku »Iz slovenskega kulturnega življenja«, ki smo ga objavili na kulturni strani v predzadnji številki, je zagrešil tiskarski škrat več neprijetnih napak, ki delno motijo smisel. Naslov bi se bil moral glasil »Iz slovenskega literarnega (in ne kulturnega) življenja«, kot je razvidno tudi iz vsebine članka. Še bolj neljuba je napaka, ki jo je zagrešil tiskarski škrat z imenom pisatelja Turnška. Seveda bi bilo moralo stati Metod in ne Josip Turnšek. Toda ime pisatelja Metoda Turnška je tako znano in popularno, zlasti v naši tržaški javnosti, da je napako gotovo vsak bralec sam opazil in si jo popravil.

— • —

Članica Slovenskega gledališča v Trstu, Zlata Rodoškova v vlogi gospe Boyleve iz detektivke Agate Christie »Mišnica«

Uspeh filma „Senilnost“ v Trstu

Izreden uspeh ima v Trstu film Maura Bologninija »Senilità«, ki je bil posnet, kot znano, v našem mestu lani oktobra po romanu Itala Sveva. Predstave so stalno razprodane, in tudi ljudje, ki že dolgo niso obiskali nobene kino dvorane, so šli pogledat ta film, da bi videli, kako se je Bologniniju posrečilo prenesti na filmsko platno Svevovo zgodbo o senilni ljubezni mlade Angioline in 40-letnega Emilija. Te dni je vsepovsod slišati komentarje o tem filmu. Nekateri so pozitivni, nekateri negativni. Večina je mnenja, da je bil Bolognini nekoliko površen pri poustvarjanju tržaškega okolja v filmu, pri čemer pa najbrž ne upoštevajo, da gre režiserju predvsem za funkcionalnost in za skladnost med zgodbo ter okoljem, ne pa za tem, da bi čim bolj realistično prenese določeno okolje na platno, ne glede na dogajanje v filmu. Skoro vsi pa se strinjajo v pohvali odličnih glavnih igralcev, Claudie Cardinale, Anthonyja Franciose, Betsy Blair in Philippa Leroira.

Razstava lesorezov v Ljubljani

V ljubljanski Moderni galeriji je prirejena mednarodna razstava lesorezov, ki jo je organiziralo društvo Xylon. To društvo so ustanovili leta 1944 švicarski umetniki-lesorezci v Bernu. Ko je bilo po vojni spet možno vzpostaviti stike z umetniki vsega sveta, so se leta 1953 zbrali v Zürichu zastopniki društev upodobalajočih umetnikov iz raznih držav in ustanovili iz prvotnega društva mednarodno društvo lesorezcev »Xylon« s sedežem v Zürichu. Namen društva je zbirati umetnike-lesorezce in prirejati vsako drugo leto razstavo svojih članov. Prva taka razstava je bila odprta leta 1956, tretja pa je odprta zdaj v ljubljanski Moderni galeriji. Na tej razstavi prikazuje okrog 100 umetnikov iz 19 držav 300 svojih del v lesorezu. V zvezi s to razstavo bo društvo počastilo tudi belgijskega umetnika in predsednika Xylona, 70-letnega Fransa Masereela, in bo nudila kratko retrospektivo tega zaslužnega in neutrudnega umetnika, ki je s svojo pretresljivo socialno motiviko močno vplival tudi na umetnike v Jugoslaviji.

Furlani bodo dobili folklorni muzej

Dne 25. marca bodo odprli v Vidmu furlanski muzej za ljudsko umetnost in izročila, ki bo hranil zlasti izdelke furlanske ljudske umetne obrti. Slovesnosti pri odprtju tega muzeja se bodo udeležili predstavniki pokrajinskih in mestnih oblasti. Med kulturnimi osebnostmi, ki bodo navzoče, bo tudi profesor Paolo Toschi, ki predava zgodovino ljudskih izročil na rimski univerzi. Profesor Toschi je tudi predsednik komisije nacionalnega muzeja za ljudsko umetnost in tradicijo. Furlanija se je dolgo trudila, da bi dobila tak muzej, katerega začetki segajo še v prejšnje stoletje, zato vlada zdaj med furlanskim ljudstvom tem večje zadovoljstvo.

MODUGNO JE »POGOREL«

V Luksemburgu so priredili ob koncu tedna mednarodni festival popevk pod naslovom »Velika nagrada za evropsko popevko«. Sodelovali so pevci in skladatelji iz 16 držav; vsaka država je bila udeležena s po eno popevko. Italija je bila zastopana s popevko »Addio, addio«, ki sta jo zložila Modugno in Migliacci, pel pa jo je Claudio Villa. Ta popevka je, kot znano, zmagala na letošnjem festivalu v San Remu. Jugoslavija pa je bila zastopana s popevko »Ne pali svetlo u sumraku«, ki jo je pela Lola Novaković.

Zmagala je francoska popevka »Un premier amour«, ki je dobila veliko nagrado za evropsko popevko. Pela jo je mlada in lepa pevka Isabelle Aubert. Na drugem mestu je kneževina Monaco s popevko »Dis rien«, ki jo je pel François Deguelt. Tretje mesto je pripadlo Luksemburgu, medtem ko si četrto mesto delita Jugoslavija in Anglija. Jugoslavija se je predstavila s popevko, katero je zložil Jože Privšek, besedilo pa Dragutin Britvič. Italija z Modugnovo pesmijo pa je osvojila deveto mesto.

Ker ima mož prazne žepe...

Glasnik dvora kneževine Monaco je nannal, da bo začela nekdanja filmska igralka in sedanja monaška kneginja Grace Kelly spet igrati. Ta vest je prišla kot popolno iznenađenje za filmske in časni-karske kroge. Nastopila bo v nekem filmu režiserja Alfreda Hitchcocka. Film bo posnet po romanu angleškega pisatelja Winstona Grahama. Kot znano, velja Hitchcock za mojstra filmov groze, in tak bo tudi ta novi film z Grace Kelly. Ta po nastopila v filmu med svojimi počitnicami v Združenih državah ob koncu poletja. Za svoj nastop bo dobila milijon dolarjev in 30% čistega dohodka od filma.

GOSPODARSTVO

Konec jeseni mnogi niso škropili breskev

Naš list je pravočasno opozoril, kdaj je konec jeseni potrebno škropiti breskve, in poudaril, da zaleže jesensko škropljenje proti kodri in smoliki mnogo več kot poznejša škropljenja, predvsem v marcu. Kljub temu na stotine kmetovalcev ni poškropilo breskev v času, ko so odpadali listi. Zato bodo njihove breskve trpele precej več od kodre in smolike. Ne smejo pa zato prestat z borbo proti obema boleznima, in sicer:

Kdor še ni škropil breskev, naj jih sedaj takoj prav dobro poškropi z raztopino mezene, in sicer 500 gramov na 100 litrov vode. To škropljenje naj bo izvršeno, preden bodo breskve v polnem razcvetju. Pozneje pa bomo še škropili, in sicer vedno kadar bi se pojavila kodra. Takrat bomo škropili s šibkejšim škropilom, in sicer bomo v 100 litrih vode raztopili po 200 gramov mezene. Škropilo napravimo tako, da prah mezene najprej z malo količino vode spremenimo v redek močnik, potem pa med mešanjem dolivamo vode do ustrezne količine. Škropljenje z mezene je zelo enostavno, ker ni potrebno dodajati nobenega apna ali kaj drugega kot pri raztopini modre galice in apna. Vsaj pri vzgajanju breskev bi morali opustiti raztopino modre galice, ki je dražja

in manj učinkovita kot mezene. Pač pa je potrebno škropilo primešati neko sredstvo, ki ga napravi bolj oprimljivega, tako da ga dež tako hitro ne izpere.

Proti kodri in smoliki lahko škropimo vso spomlad in tudi še tja v poletje, če bi bilo potrebno; potrebujemo pa vedno le 200 gramov mezene za 100 litrov škropila.

Naprava stalnih travnikov

Marca in najpozneje do srede aprila posejemo one površine, ki so določene za stalen travnik, ker jih ne mislimo več orati in uporabljati za druge kulture.

Predvsem si moramo zapomniti, da tudi trave oziroma krmne rastline potrebujejo primerno hrano. Zato moramo tudi taka zemljišča skrbno pripraviti, se pravi pr-orati in pognojiti. Temeljno gnojilo ostane vedno hlevski gnoj in zato bomo tudi za travnik določeno parcelo pognojili z vsaj

30 stoti dobrega hlevskega gnoja na vsakih 1.000 m². Ta gnoj mora biti podoran. Nadalje raztrosimo vrhu že izvršene setve na isti površini po 50 kg sestavljenega umetnega gnojila, ki vsebuje vse tri temeljne gnojilne snovi: dušik - azoto, fosfor - acido fosforico in kalij - potassa.

Zelo važna je semenska mešanica in v tem oziru se človek brez strokovne izobrazbe ne more znajti. Imamo namreč krmne rastline, ki so eno, dvo ali več letne in tudi trajne; nekatere so visoke, druge srednje in zopet druge nizke; ene se hitro spomladijo razvijejo, druge so bolj pozne; ene dajejo prav dobro krmno, druge slabšo itd. Poleg tega so potrebne različne količine posameznih semen, ker nekatere več zaležejo kot druge itd. Zato je najbolje, da se obrnemo na izvedenca. Ta naj sestavi primerno mešanico, ki je različna tudi glede na dobroto in kakovost parcele oziroma zemlje, kamor bo vsejana.

Končno ne smemo pozabiti, da so semena krmnih rastlin, posebno trav, zelo lahka, zaradi česar jih je potrebno z valjarjem nekoliko potlačiti v zemljo, da jih najmanjša sapica ne odnese v kakšne jarke. To opravilo je zelo važno. Manjše površine lahko zravnaš in malo poteptaš z lopato, malo večje s kakšnim širokim plohom, za večje pa je potreben valjar.

KDO bo nabral največ točk?

(3. ugankarski natečaj NOVEGA LISTA z nagradami)

UGANKE

(Vsaka uganka 1 točko)

1. Ni kradel, nič naredil
pa je obešen bil.
2. Štiri ropotajo, štiri bingljajo,
dva svetita, dva kažeta, eden pa pometa.
3. Če od doma gre, kaže nazaj roge.
4. Silo pobodilo, po svetu hodilo,
ni jelo, ne pilo, pa dolgo živelo.
5. Pri nas imamo deklico, ki vsak dan vso hišo obleta, potem pa se za duri usede.
6. Zelena kapa do ušes klapa.
7. Če nima, je kregan, če ima, je tepen.
8. Sodček moj obroga nima,
dvojno vince v sebi ima.
9. Je v človeški obleki, pa ni človek.
10. Kaj se bolj vidi ponoči kot podnevi?
11. Štirje po vasi teko, pa se nikdar ne ujemo.
12. Kaj ima moder mož vedno pred očmi?
13. Kdo ima v šoli najbolj trdo glavo?
14. Kdo je po svoji materi hodil?
15. Ni bilo, ne bo in vendar je.
16. Ni kamnit in ni lesen in brez loka
in oboka most se spenja prek potoka.
17. Brez skorje gre skozi odprtino
in s skorjo zapusti votlino.
18. Zobov nobenih nima prase,
junaku glavo vso popase.
19. Bela je njiva, semena črna,
modra glavica seje ta zrna.
20. Belo res je — dan pa ni,
črno je — niso noči,
je zeleno — a ni trava,
rep ima — vendar ni krava.
21. Brat in sestra se rodita,
skupaj jesta, skupaj spita,
vedno vkup po poti gresta,
drug za drugega ne vesta.
22. Drevo potresam v vrhu grada,
a sadež uro daleč pada.
23. Grbasta kobila, vse polje ogolila.
24. Dvojčka sta se porodila,
po vsem svetu sta hodila,
videl pa ta bratov par
drug ni drugega nikdar.

25. Po beli cesti vstric hodita, s stricem stric,
drug drugega vse dni nikdar ne dohiti.
26. Čudno bitje kar se da:
trebuh mu je od lesa, hrbet pa od kože —
tako govori samo še z dlako.
27. Duše nima, brez krvi je,
srca nima, vendar bije,
nima nog, gre okrog.
28. Žejno je na vodo gre,
tenko poje, ne pije vode.
29. Zeleno je — grm pa to ni,
je belo — vendar ni to sir,
repato je — miš se ne zdi,
kaj pa potem je ta hudir?
30. Zobov je jekleno,
srce je platneno,
telo pa leseno.
31. Majhna sem in sem vam draga
pa čeprav sem vsa od vraga.
32. Na pod srebrni sem se vzpel,
zapisal v zlate sem piščali,
vsi so me plašni poslušali,
nihče me ni v oči ujel.
33. Jaz prijel sem za laneno, a laneno za leseno,
a leseno za jekleno, a jekleno za medeno.
34. Kadar mater natovorim
se postavi na noge,
kadar pa jo razovorim,
precej zleze v dve gube.
35. Natovorjena kobila zjutraj,
opoldan in zvečer, zleze v mlin,
nesoč živila, rep ne more skozi dver.
36. Kdo vodo gazi, na obleko ne pazi?
37. Krpa pri krpi, rdeča, rumena, črna, zelena,
nobena zašita, pa je vendar vsa pokrita.
38. Poznam jo hišico v gorici,
stoji na eni le nožici.
39. Lete, lete pod nebom bani
ko da k cesarju so poslani,
malh pa s seboj ne nosijo,
nikogar nič ne prosijo.
40. Drobcena sem in sem kratka,
svetla sem in vsa sem gladka,
eno le imam uho, a na svetu ni
nobene hiše, hišice brez mene.

Vzajemne zavarovalnice goveje živine

V zadnjih letih se po vsej Italiji hitro množijo. Vzajemne zavarovalnice goveje živine, ki se bistveno ne razlikujejo od zavarovalnic, katere so se širile v naših krajih že pred 60 leti. Nekatere teh še vedno plodno delujejo.

Bistvene značilnosti vzajemnih zavarovalnic so tele. Njihov cilj je: 1. odškodovati člane v primeru, da jim pogine zavarovana žival; 2. nuditi članom poceni živinozdravniško pomoč; 3. izdelati in olajšati izvedbo načrtov za ozdravljenje živine; 4. imeti omejen delokrog, v okviru ene same občine ali dela občine, ali tudi v sklopu več občin, ki pa vse skupaj nimajo več kot 5.000 prebivalcev; 5. določiti letni prispevek zavarovancev. Odborniki vodijo organizacijo brezplačno in zavarovalnica se nikdar ne spušča v kakšno špekulacijo.

Pri zavarovalnicah goveje živine obstajajo razlike glede na 5. točko, to je glede pri spevka. Nekatere vzajemne zavarovalnice ocenijo vse zavarovane živali in člani letno plačujejo zavarovalnici določen odstotek zavarovane vsote. Ta odstotek navadno ni manjši od 1/2% zavarovane vsote in ne večji od 2%. Navadno zadostuje 1%. Vsi ti pri spevki se zbirajo v sklad, iz katerega takoj izplačajo odškodnino, kakor hitro je nastala škoda. Mnogo zavarovalnic ima prav lepe rezervne sklade, ki pridejo prav, če je kakšno leto posebno mnogo nesreč. Druge vzajemne zavarovalnice razdelijo že nastalo škodo sorazmerno na vse člane, zberejo prispevke in šele tedaj izplačajo odškodnino. Če so člani vestni, sta dobri obe obliki vzajemnih zavarovalnic goveje živine.

Vse reševalce naprošamo, naj rešitve pošljejo do 5. aprila

R. B.

Peta usode

4

Dekle je pokimalo in od strani pogledalo mladega inženirja. Videla ga je že, ko je prišel. Iz same radovednosti, kdo je ta lepi mladenič, je pustila Harija Brenka in prišla v prednji salon. Sedaj ga je lahko opazovala od blizu; prav vseč ji je bil.

Ko ju je oče predstavil, je spregovorila: »Take vrste hišne slovesnosti so pač dolgoročne. Ljudje se kažejo drugače, kot so v resnici. Pripovedujejo si same publice.«

Mladi inženir jo je vprašujoče pogledal. Zazdelo se mu je, da tiste besede ne ustrezajo njenemu značaju. Morda se pa moti v njeni zmodernizirani zunanosti.

»Pojdiva, prosim vas, nekoliko ven iz teh zatohlih soban. Me spemite, gospod Prašnik?« On je rade volje pritrtil. Neki notranji glas ji je šepetal, naj ne kaže svoje nevolje nad Tiho dolino. Kmalu je Ani spoznala, kako pravilno je sodila. Rajko se je zagledal v temno noč in je priznal:

»Vedno bolj spoznavam, kako lepa je domačija. Še lepša se mi zdi, ko sem daleč od nje in mislim nanjo.« Zdaj so pa njegove misli hitele tja h gozdarski hiši, kjer živi njegova draga.

»Tako vam je pri srcu ta mala dolina,« ga je spraševala Ani. »Sicer pa vzbuja tudi pomisleke, kaj ne?«

»Kako menite to?«

»Zaradi reke. Tako močno je že narastla.«

»Res je, a nalivi v gorah so že ponehali, da res ni potreba imeti strahu.«

»Bržkone imate prav. Pa čemu bi o tem govorila! Ljudje običajno pretiravajo.« Pogledala ga je spet od strani, ker je prav ta hip osvetlila luč skozi odprta vrata njegov obraz. Tedaj si je dekle zaželelo, da bi ji bil več kot le bežen znanec.

Naslednji dan je gospa Verena vprašujoče gledala svojega sina. Naposled se je opogumila: »Tako zamišljen se mi zdiš, Rajko. Se je sinoči zgodilo kaj posebnega?«

»Res je, mati. Tovarnar Lipič mi je ponudil službo.«

»Gospod Lipič? Za inženirja v njegovih tovarnah?«

»Da, mama.«

»Sijajna ponudba. Nikakor je ne smeš odbiti.«

»Bom resno premislil. Pristal pa še nisem, zato te prosim, ne pripoveduj še nikomur.«

»Že prav, Rajko. Saj veš, da znam molčati.« Spet ga je zvedavo pogledala. »Čemu pa se nisi že odločil? Je morda plača prenizka?«

»Boljša, kot sem jo imel doslej. Sicer pa sam ne vem, čemu še premišlujem.«

S temi besedami pa ni povedal resnice; tudi ji ni mogel razložiti svojih misli, ker bi ga ne razumela. Rekla bi mu celo, da vidi stvari, ki jih ni. On se pa ni motil. Dobro je videl in občutil, kako se krasna tovarnarjeva hči zanima zanj.

Mislil je na Dragico. Zdelo se mu je kot izdajstvo, če bi šel tja, kjer ga lahko sreča tisto dekle. Zanj se ne zanima, njegova ljubezen velja samo Dragici, gozdarjevi hčerki.

»Veš, Rajko,« se je spet oglasila mati, »tale naš potok mi ni nič kaj všeč. Če pojde tako dalje, bo še hudo. Kaže spet na nalive.«

»Ah kaj, ljudje se samo plašijo.« V resnici je pa bil tudi on v skrbeh, ker je zopet začelo močno deževati.

»Prav imaš, čemu bi vedno samo na slabo mislili,« se je nasmejala. »Povej raje, kako je bilo včeraj zvečer.«

»Prav lepo, mati. Tovarnarjevi so res odlični ljudje.«

Ni hotel bolj natanko opisovati sprejema na sinočnem večeru, ker se je spomnil na prizadevanje domače hčerke.

(Dalje)

OAS

(Nadaljevanje s 3. strani)

svoje zaupnike. Skrite roke za kulisami so postavile na noge tako spretno in gibko revolucionarno organizacijo, kot je zgodovina še ne pozna. Vidni predstavniki politično - vojaškega odbora tajne armade so sami izkušeni možje. Poleg Salana je v vodstvu polkovnik Gardes, ki je načeloval francoskemu »psihološkemu oddelku« za boj proti Alžircem. Psihologija je obstajala seveda v mučenju jetnikov in propagandi po vzorcu Hitlerjevega Göbbelsa. Bivši minister Soustelle vzdržuje zveze z evropskimi fašisti. Prejšnji teden je bil celo v Milanu. Besedo ima tudi Jean Susini in neki Perez, ki sta pomagala nemški vojski pri zasedbi Pariza. Posebno oblast pa držita dva polkovnika, ki se skrivata pod imeni »škorpijon« in »kozorog«. Strah in poplah oasovskih celic je pa neka tridesetletna krasotica z imenom »pantera«.

Vsa organizacija tajne armade sloni na osnovi celic po tri osebe. Samo vodja celice pozna neposredno višjega, ki poveljuje »commandosu« ali skupini celic. Vsi imajo tajna imena. Salana so imenovali »Sonce«, potem »Jupiter«. Nekaj romantike pač mora biti vmes. Vsaka »komanda« ima poleg vodje še posebnega saboterja, ki pripravlja atentate s plastiko, in »pravičnika«, po domače rablja, kateri določuje kazenski seznam oseb. »Pravičnik« je po navadi najbolj tajna osebnost, ki se je vsi boje. On tudi odločuje, kdaj se spusti med množico »avto smrti«, poln plastike, ki se razleti ob dani minuti in seje smrt vse naokrog.

Tajna armada, ki šteje že 130 tisoč do zob oboroženih mož, izdaja že lasten denar. Še več ga pa dobi z grozilnimi pismi in napadi na banke.

V tem ozračju so potekala pogajanja med pariško in alžirsko vlado. Zato ni neupravičen strah, da bo morda tromba miru dala znak za še večja skrita in krvava obračunavanja med domačini in francoskimi kolonialisti v nesrečni Alžiriji.

Tudi starci so zadovoljno mlaskali. Na nov starčev poziv je dekle odhitelo in se vrnilo z drugim pladnjem, na katerem je bilo nekaj pecivo. Poskusil je tudi to. Imelo je okus trdo zapečene skorje kruha.

Dolgobradi starec je izpil svojo kupo, si jo dal spet naliti in potem je začel govoriti, pri čemer je s svojimi majhnimi, bistri očmi pozorno opazoval Krushnikov obraz.

Počasi je izgovarjal besedo za besedo, očitno se trudeč, da bi ga nenavadni gost razumel. Toda ta je le smehljalje odkimaval, kadar je oni za hip prenehal. Niti ene same besede ni mogel razumeti. Starec je razočarano umolknil in videti je bilo, da ga zadeva vznemirja. Spet se je zatopil v premišljevanje. Od časa do časa je segel po kupi in srknil iz nje. Drugi so šepetali med seboj.

Končno se je starec vzdramil iz svojega premišljevanja in začel spet govoriti. Ni bilo težko spoznati, da je zastavljal svoja vprašanja v različnih jezikih, vendar Krushnik kljub vsemu naporu le ni mogel ničesar razumeti. Bilo mu je težko, da mora razočarati simpatičnega starca, a ni šlo drugače. Nobena beseda, kar jih je ta spregovoril, ni zvenela niti približno indogermansko ali podobno besedam kakega drugega jezika, ki ga je znal. Jeziki človeštva so se res morali v deset tisoč letih popolnoma spremeniti, ali pa se je izgovarjava besed popolnoma spremenila, kar je bilo tudi mogoče, če je pomislil le na eno ali dvatisočletni razvoj tistih jezikov, ki jih je znal.

Spet so molčali. V tem njihovem molku je bilo nekaj morečega in napetega. Bilo je, kakor da stoje vsak na svojem bregu prepada, preko katerega ne vodi noben most, in vendar bi mo-

Povzatek iz vesolja

E. Z.

52.

rali nujno priti skupaj. Stari poglavar te nenavadne skupnosti je povsili glavo na prsi in zdelo se je, kot da spi. Krushnik pa je mrzlično razmišljal o možnostih, kako bi razvozlal uganko teh jezikov ali odkril kako tehniko sporazumevanja. S slikopisom? To bi bil morda zadnji izhod; vsekakor bi šlo zelo počasi. On pa se je moral kmalu vrniti k svojim tovarišem. Vprašanje je bilo le, če ga bodo izpustili. Toda saj je imel še svoje orožje in razen tega se ni zdelo, da bi imeli sovražne namene z njim. Vendar bi se ne mogel čuditi, če bi ga hoteli obdržati za ujetnika ali talca. Saj so se morali čutiti ogroženi. Skrivnostni prihod neznanega, od njih tako različnega človeka na njihovo ozemlje jih je moral vznemirjati.

Med tem premišljevanjem je opazoval dekle, ki se je vrnilo in odneslo prazen pladenj. Videl je, da ga tudi ona od strani opazuje. Skušal je dognati njen rasni tip, a ga ni mogel ugotoviti. Še najbolj je bila podobna kaki domačinki iz Polinezije, a nekoliko temnejše polti in vitekejša, kot so krepka dekleta tiste rase. Njene kretnje so bile ljubke in harmonične, čeprav je bila videti dovolj preprosta v obleki in ponašanju.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

PREDSTAVLJAMO VAM NEKATERE REPREZENTANCE, KI BODO IGRALE V ČILU

2

Skrita upanja številnih ekip

V prejšnji številki smo vam predstavili tri kandidate za končno zmago, v tej številki pa vam bomo prikazali še nekatere druge dobre ekipe, ki bodo nastopile na letošnjem svetovnem prvenstvu v Čilu.

URUGVAJ — Med »outsiderje« spada tudi Urugvaj, ki je doslej večkrat razočaral, a ki sedaj kuje velike načrte. Ko je bilo svetovno prvenstvo v Južni Ameriki (in to dvakrat), je edini zmagovalec tekmovanja bil prav Urugvaj.

Znano je, da je državna reprezentanca šibkejša od posameznih klubov, saj je Penarol po zmagi nad Benficio neuradni svetovni klubski prvak. Strokovnjaki ugotavljajo, da je urugvajski nogomet v nazadovanju. Leta 1950 je Urugvaj bil prvi, leta 1954 četrti, leta 1958 se pa sploh ni uvrstil v finalno tekmovanje. Letos pa se je uvrstil v finale po tesni zmagi nad Bolivijo (2:1) in enem neodločenem izidu (1:1). Njegova igra je elementarna. Le pred nekaj časa je moštvo opustilo način igre, imenovane »metodo« in se oprijelo igre »sistema«. Ta hitra modernizacija pa ni prinesla pričakovanih uspehov. Moštvo ni učinkovito, ker primanjkuje odličnih igralcev, kot so pred leti bili Schiaffino, Ghiggia, Varela, Andrade, Masopli, Borges, Abbadie in Santamaria. Zdaj nastopajo nepoznani igralci, kot so Gonzalez, Silva, Sasia, Pintos itd. Urugvaj pa se pripravlja, da preizkusi moči nekaterih evropskih reprezentanc. Srečal se bo z Nemčijo (11. aprila), Madžarsko (17. aprila), Češkoslovaško (22. aprila), Sovjetsko zvezo (27. aprila) in Skotsko (2. maja). Ekipe se bo vrnila v Južno Ameriko s precejšnjimi izkušnjami in zato bo predstavljala v Čilu trd oreh za vse ostale postave.

CILE — Drugi trd oreh bo za evropske in tudi ostale južnoameriške ekipe mlada enajstorica Čila. Rierova ekipa je zelo vigrana, kar so ugotovile tudi druge reprezentance, zlasti Madžarska, ki je zapustila igrišče visoko poražena (1:5). Zaman je skušala popraviti izid v drugi tekmi, ker je rezultat bil na koncu 0:0. Tudi Sovjeti so kljub zmagi ugotovili, da so domačini poizrtvovalni igralci. Ne smemo pozabiti, da je Čile premagal v zadnjih tekmah Peru, Paragvaj, Nemčijo in igral neodločeno z Urugvajem. Čilska ekipa igra nogomet, ki je podoben brazilskemu, pol stare diagonale in pol 4-2-4. Kateri so najboljši predstavniki ekipe? Sanchez je odločen branilec in prav tako Navarro, v napadu se posebno odlikujeta mlada Fouilloux in Toro.

SPANIJA — Escartin, glavni trener španske reprezentance, pričakuje, da bo njegova ekipa, ki je v isti skupini kot Brazilija, dosegla pomembne uspehe. Španija ima brez dvoma eno izmed najboljših nogometnih reprezentanc na svetu, a še nikdar ji ni uspelo, da bi to dokazala na svetovnih prvenstvih. Španci upajo, da se bo to letos zgodilo v Čilu. Nekateri pa opozarjajo na tesne zmage španske reprezentance nad Marokom in na neodločen izid proti Franciji. Escartin je izbral 58 igralcev in od teh jih je kar 13 od Real Madrida, 10 od Barcelone, 8 iz Atletica Bilbao in 7 od Atletica Madrid, ki so vrhunske španske ekipe. Kdo bo igral v Južni Ameriki? Moštvo bo najbrž takole sestavljeno: Araquistain v vratih; branilci: Rivilla, Calleja, Santamaria, Ruiz-Sosa, Paquito, Gensana, Zoco, Etura in Pachin; napadalci: Di Stefano, Del Sol, Suarez, Collar, Gento, Peiró, Martinez, Aguirre in Puskas, ki je postal španski državljani.

Skrito nado Španije predstavlja napadalna vrsta, ki bi jo sestavljali Del Sol, Suarez, Di Stefano, Puskas, Gento.

MADŽARSKA — Nekateri trdijo, da je madžarski nogomet v krizi. Drugi pa menijo, da so Madžari krizo že preboleli. Res je, da v državnem moštvu ni več takšnih igralcev, kot so bili Puskas, Czibor, Kocsis, Hidegkuti, Lóránt, Bozsic itd., toda sedanja napadalna vrsta je zelo mlada, čeprav ne preveč vigrana. Toda Sandor, ki je edini starejši igralec, Farkas, Albert, Görocs in Fenyvesi bodo pokazali svojo moč tudi v Južni Ameriki. Obramba bo zelo dobra in jo bodo sestavljali tile igralci:

Matrai, Meszoly, Solymosi, Sovari in Sipos. V vratih bo znani Grosics.

Na katero mesto se bo uvrstila Madžarska v Južni Ameriki? Skušala bo na vsak način priti v četrtino finala in nato v polfinale. Največji problem predstavlja zanjo neugoden spored izločilnih tekem.

NEMCIJA — Bivši svetovni prvaki nestrno pričakujejo začetek svetovnega prvenstva, ker gojijo precej upanja, da se bodo uvrstili med najboljšje ekipe na svetu. Leta 1954 so bili prvi, leta 1958 so bili četrti, katero mesto na lestvici bodo dosegli letos? Sap Herberger, stari in izkušeni voditelj reprezentance, izjavlja, da bo Nemčija letos tretja.

Nemčija bo vsekakor zares resen tekmeec vseh enajstoric, ki bodo nastopile na svetovnem prvenstvu. V zadnjih tekmah je porazila Belgijo (1:0), Irsko (2:1), Dansko (5:1), Poljsko (2:0) in Grčijo (2:1), izgubila pa je le srečanje proti čilski reprezentanci (1:3). Nemci so vztrajni borci in požrtvovalni do skrajnosti, kar bo pripomoglo, da se bo ekipa uvrstila na boljše mesto. Tokrat bodo manjkali znani Fritz Walter, Morloch, Rahn in Liebrich; a nastopili bodo razni drugi odlični nogometaši, kot na primer: Haller, Seeler, Brülls, Steinmann in Schultz. V vratih bo namesto starega Tilkowskega, verjetno igral mladi Fahrian; branilci pa bodo: Lutz, Novak, Schnellinger, Wilden, Schultz (odličen branilec-napadalec), Giesemann, Steinmann in morda znani Szymaniak, ki igra zdaj pri Catani. Napadalna vrsta se bo oslanjala na Seelerja (odličen strelec), Hallera (drugi Fritz Walter) in Brüllsa. Kril je precej, kot na primer 19-letni Trimhold, Dörfel, Vollmar, stari Kraus itd. Rezervna napadalec sta Koslowski in Hermann.

ČEŠKOSLOVAŠKA — Po mnenju raznih evropskih strokovnjakov bodo Čehi v Čilu brez dvoma prizadejali marsikateremu velikanu »grenko razočaranje«. Ekipo sestavljajo sposobni, odločni in včasih precej vigrani igralci. Manjka pa jim odločen strelec. Najboljši napadalec v moštvu je mladi Kucera, ki sodi med najboljše nogometaše Evrope, a tudi ostali branilci niso slabi, posebno Popluhar. V napadu najdemo še znanega Molnarja, v obrambi vrsto starih, a izkušenih branilcev, kot so Maso-

pust, Hledik, Novak, Pluskal in Sagraček. Strokovnjaki z zanimanjem pričakujejo nastop te ekipe, ki danes nima posebnih zahtev; prav zato bo Češkoslovaška najbrž prekrizala račune marsikateri vigrani enajstorici.

BOLGARIJA — Bolgari so pripravili presenečenje že v izločilnih tekmah, ker ni nihče pričakoval, da bo ta mlada enajstorica igrala v Čilu. Na katero mesto se bo uvrstila? Bolgari upajo, da bodo v Južni Ameriki spet pripravili presenečenje kot pri izločilnih tekmah za svetovno prvenstvo in še prej pri izločilnih tekmah za rimsko olimpiado (izločili so Romunijo in nič manj kot Sovjetsko zvezo!). Ne pozabimo, da se je Bolgarija uvrstila na olimpijskih igrah na isto mesto kot Jugoslavija in le boljši količnik golov Jugoslovancev je pripomogel, da so se ti uvrstili za nadaljnja tekmovanja.

Bolgari so odlični borci, telesno sposobni in, kar je važno, zelo mladi. Ogrodje ekipe predstavljajo prav mladinsko moštvo, ki je leta 1959 premagalo v finalu Italijo in osvojilo prvo mesto v mladinskem turnirju UEFA. Najboljša igralca sta Velickov in Jakomov. Med najboljšimi je tudi Kolev. Ta igra ali zvezo ali krilo, povsod pa je uspešen. Dober je tudi vratar Najovenov. Bolgari igrajo moderen nogomet. V sredini igrišča postavijo nepremagljiv zid in od tu švigajo napadalci v gol.

ŠVICA — Nepričakovan gost je tudi Švica, o kateri ni nihče mislil, da bo izločila Svedsko. Vsi vemo, da je Švica šibka in ne posebno vigrana ekipa. Toda ozračje svetovnega prvenstva ji da neverjetnega poguma, tako da postava doseže pomembne uspehe. Leta 1950 je igrala neodločeno z Brazilijo 2:2, leta 1954 je izločila Italijo, zdaj misli Švica prizadejati marsikateri ekipi presenečenje.

Švicarji bodo igrali v Južni Ameriki pravi »verrou« obrambo, torej pravo verižno obrambo. To jim bo mogoče, ker sestavljajo enajstorico odločnih in starih branilcev. Tudi napad ni posebno mlad. Vodja ekipe Rappan pa želi, da bo ekipa trda in, kolikor mogoče, čvrsta, zato bo za svetovno prvenstvo zanemarljivo mladina.

Kdo bo igral? Anthenen, Allemann, Ballmann, Vonlanthen, Frigerio in morda Fatton, trenutno najboljši strelec prvenstva. Igrala bosta morda tudi Wütrich in Potier.

KOLUMBIJA — Kolumbija ne predstavlja resnega nasprotnika in marsikateri napad bo zelo uspešen proti kolumbijski obrambi. Kolumbija je povsem nepričakovano premagala Peru (1:0 in 1:1) in se tako uvrstila za Čile. Moštvo je zelo požrtvovalno, toda malo vigrano. Med najboljšimi igralci Kolumbije je stari Pedernera.

d. t.

ŽENA IN DOM

PREHRANA IN NASH KOZA

Znano je, da način prehrane neposredno vpliva na kožo obraza in na njen sijaj. S tem v zvezi so mnogi specialisti objavili obširne članke v časopisih in revijah, pa tudi vi gotovo imate svoja osebna izkustva na tem področju; zato se ni treba spuščati v razna dolga razlaganja. Na kratko: treba je spoznati, ali imate suho ali pa mastno kožo, ker je treba to upoštevati pri menjavanju hrane.

Suha koža — Edini pripomoček so tu vitamini. Navadite se jesti surovo, neolupljeno zelenjavo, ker je olupek poln vitaminov, ali pa zelenjavo, kuhano v malo vode. V zvezi z olupki so nekateri zdravniki izjavili, da če bi naše smetišnice imele kožo, bi ta bila svetla in bleščeča, toliko je vitaminov, ki jih vsak dan mečemo v smeti. Vitamini, ki so vam najbolj potrebni, so: A, B, C in D. Uživate zato predvsem:

1. sveže mleko, jajca, maslo;
2. jetra, jagnjetino, govedino;
3. paradižnike in paprike, solato in špinačo;
4. ribe in ribje olje;
5. pomaranče in limone;
6. kvas, pšenično in ajdovo moko.

Sonce dobro vpliva na kožo, zato se ga ne izogibajte; sončite se, vendar naj bo vaša koža namazana z dobro mastno kremo.

Mastna koža — Tudi na mastno kožo sonce dobro vpliva, vendar samo če ga prejmemo v zmerni

količini. Kar zadeva prehrano, izogibajte se mastnih jedi in na splošno vseh tistih, ki vsebujejo mnogo škroba, ker povečajo maščobo v koži. Izogibajte se tudi suhega mesa ter slaščic s kremo. Uživate predvsem:

1. sir in med;
2. jetra in nemastno meso;
3. solato, kumarice, špinačo, suh grah, lečo, miren, čebulo, cvetačo in oljke;
4. pomaranče, jabolka in ananas.

In še nekaj nasvetov:

- pri zabeljenju zelenjave uporabljajte raje limono kot kis;
- pravi, da Amerikanci nimajo smisla za dobre jedi, vendar je njihova koža vedno lepa, bleščeča. Zato je tu recept, ki ga oni uporabljajo in ki bo dobro del vaši koži: rumenjaki, kateremu ste dodale sok pomaranče, mešajte nekoliko časa, nato mu dodajte nekoliko zmletih aromatičnih zelišč in hren. Ta je dobra zabela za katero zelenjavo;
- čim manj osolite nekuhanu zelenjavo;
- navadite se piti 5 velikih kozarcev vode na dan, nikoli pa med jedjo, ampak v presledkih med enim obrokom in drugim;
- ako imate razširjene znojnice, je priporočljivo, da se izogibate alkohola, kave in mastnih jedi; jejte pa mnogo medu.

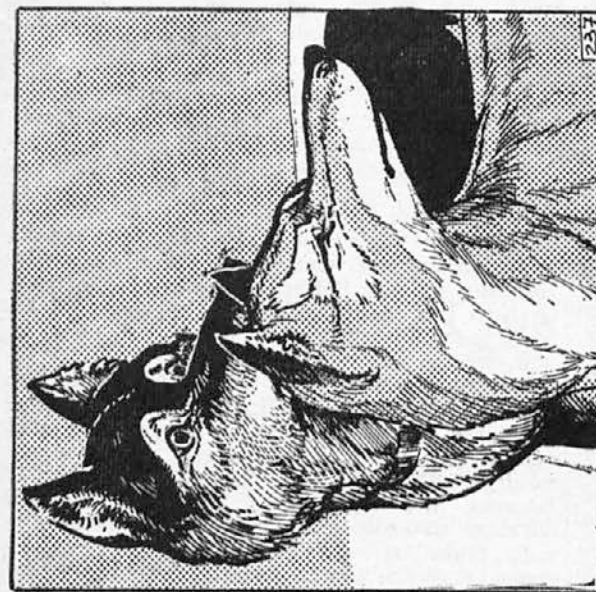
Ondina

235. Onemogla od mraza in lakote sta se Kazan in Siva zavlekla v zavetje pod podrti debla. V bližini je Kazan ujel sestrčkanega zajčka, ki je za dolgo ostal njuna zadnja hrana. Tisto noč je v gozdu za vršalo. Dvignil se je strašen snežni metel, ki ni po-
nehal štiri dni. Samo enkrat je Kazan poskusil priti na prosto, pa ga je veter vrgel nazaj.

236. Ko se je vihar polegel, je na gozdu obležala debela sveža odeja iz mehkega snega. Kazan in Siva sta omotična stopila na prosto: šest dni že ni-
sta ničesar zaužila. Siva, volkulja, je laže prenašala stradanje kakor Kazan, ki je bil navajen nege in rednih obrokov. Toda želja po hrani je premagala
slabost, napotila sta se naprej.

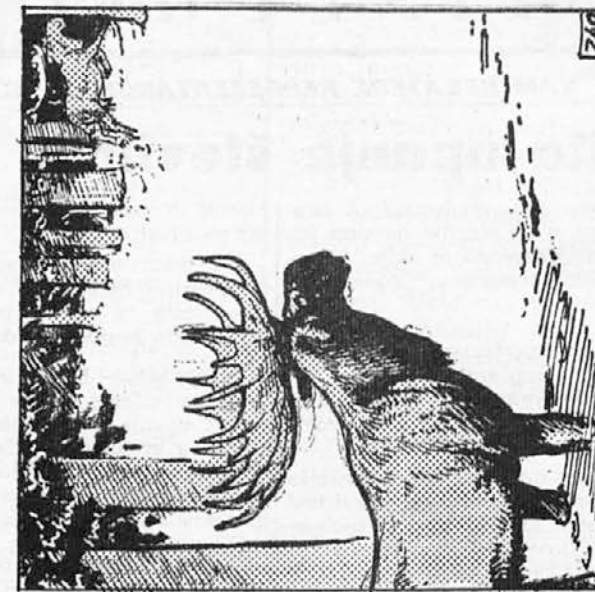
237. Vsaka ura lakote je bila dolga kot dan. In ure so se vlekle, vlekle, naraščale so v dneve. Kazan je čedalje bolj pogrešal tople hrane in zdelo se mu je, da bo zdaj zdaj omagal. Tedaj pa ga je vablji vovnj dregnili v nosnice in ga v trenutku prebudili. Na
majhni jasi je ležal v snegu, premagan od lakote, velik severni jelen.

238. Toda Kazan je bil prav tako lačen in šibek, veliko prešibek za boj s tako veliko živaljo. Tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovane: iz gozda se je na jaso pripodila majhna čreda jelenov: mlad samec, štiri samice in mladič. Veliki jelen je dvig-
nil glavo: prvi klic pamladi je prinesel tudi željo po družici. V istem trenutku se je zapodil v nasprot-
nika.

239. Mladi vodnik je bil mlajši in lažji od velikega jelena. Tudi njegovi rogovi niso bili tako veliki in
silni. Moč za borbo pa mu je dajala ponosna želja, obvarovati svoje krdele pred vsiljivcem. Kmalu se je steptani sneg na borišču pordečil od krvi, kate-
re vovnj je Kazan in Sivi poželjivo razširil nosnice. Košute pa so s strahom opazovale boj.

240. V boju je zmagala mladost. Rogovi starega je-
lena so bili krhki in so se v spopadu prasketajoče lomili. Kmalu se ni mogel več uspešno zoperstav-
ljati bliskovitem napadom mlajšega nasprotnika, ki mu je po petih, šestih dobro merjenih sunkih konč-
no zasadi svoje ostre rogeve globoko v bok. Stari jelen se je zgrudil, potem se je pobral in odšel v gozd.

Za
naše
najmlajše

40

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RİŞE:
M. MUSTER